

Protokoll fra møte i Statens seniorråd

Dato: 14. april

Klokkeslett: 08.30-16.00

Sted: Fafos lokaler i Borggata 2b og Helsedirektoratet

Til stede: Wenche Frogn Sellæg, Liv Thun, Akie De Leon, Rita Lekang, Hans Olav Tungesvik, Ole Mathis Hetta, Tora Aasland (sak 12-17/16), Erik Råd Herlofsen, og Aina Strand (fra Helse og omsorgsdepartementet) (sak 12-17/16)

Forfall: Carl I. Hagen og Turid Wickstrand

Fra sekretariatet: Eilin Ekeland, Wenche Halsen, Anne Kjersti Toft (ref)

Saksliste:

Sak	Tittel	Sakstype
12/16	Innkalling og saksliste	Beslutning
13/16	Referat fra møtet 11. februar	Orientering
14/16	Seniorpolitisk redegjørelse	Beslutning
15/16	Eldre med etnisk minoritetsbakgrunn	Diskusjon
16/16	Strategi for aldersvennlig samfunn	Orientering
17/16	Aldersforskning	Diskusjon
18/16	Høring Produktivitetskomisjonens rapport	Beslutning
19/16	Høring Lovendring eldreråd	Beslutning
20/16	Helsepolitisk barometer	Orientering
21/16	Landskonferanse for eldreråd	Beslutning
22/16	Eventuelt	

Sak 12/16 Innkalling og saksliste

Det var ingen kommentarer til innkalling og saksliste.

Vedtak:

Innkalling og saksliste godkjent.

Sak 13/16 Referat fra møte 11. februar

Det var ingen kommentarer til referatet fra forrige møte.

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 14/16 Seniorpolitisk redegjørelse

Det vises til vedtak fra forrige møte:

Rådet støtter fremlagte forslag til satsingsområder for 2016 og 2017 med de kommentarer som fremkom på møtet. Rådet ber sekretariatet om følge opp tiltakene som er foreslått i det videre arbeidet, og komme tilbake til rådet. Dette skal munne ut i en seniorpolitisk redegjørelse i slutten av perioden til rådet.

Rådet diskuterte fremlagte forslag til struktur for den seniorpolitiske redegjørelsen som skal lages innen 2017.

Rådet ser at dette er en prosess som vil gå over lengre tid og justeres fortløpende. Satsingsområdene for 2016-2017 innpasses i et fremtidsperspektiv i forbindelse med redegjørelsen der dette er relevant. Rådet ønsker at redegjørelsen jevnlig diskuteres i rådet og at rådsmedlemmer kan trekkes tettere inn i prosessen underveis der det er tematisk relevant.

Rådet fikk svært mye nyttig kunnskap gjennom tidsbruksundersøkelsen som ble gjennomført i fjor. Rådet ønsker å få kunnskap om hvilke ønsker og tanker aldersgruppen 30-50 år gjør seg for alderdommen. En slik undersøkelse vil gi nyttig kunnskap, kunne skape oppmerksomhet og gi innspill til redegjørelsen. Det kan være aktuelt å bruke både fokusgrupper og spørreundersøkelser for å skaffe denne kunnskapen. Det ble uttrykt ønske om å sikre minoritetsperspektivet i undersøkelsen og arbeidet videre.

Rådsleder er invitert, og har takket ja, til å delta i Bufdirs scenarieprosess om universell utforming i løpet av våren 2016.

Det har tidligere blitt laget både referat og protokoll fra møtene i Statens seniorråd. Referatene ble laget for å fungere som notater til seniorpolitisk redegjørelse. Nå som rådet har avklart innhold og videre arbeid med redegjørelsen ser rådet at det ikke er nødvendig med så utførlige referater.

Vedtak:

Rådet godkjenner forslag til struktur for seniorpolitisk redegjørelse med de endringer som fremkom på møtet.

Rådet ønsker å innhente kunnskap via fokusgrupper og/eller spørreundersøkelser til bruk i seniorpolitisk redegjørelse. Rådet ønsker at minoritetsperspektivet skal komme med i

redegjørelsen og i undersøkelsen. Rådsleder og sekretariatet får fullmakt til å arbeide videre med redegjørelsen.

Sak 15/16 Eldre med etnisk minoritetsbakgrunn

Rådsmedlem Akie de Leon orienterte og innledet til debatt.

Eldre (over 67 år) med innvandrerbakgrunn utgjør om lag 28 000. Flertallet har bakgrunn fra Vest-Europa. Betydelig flere innvandrere rapporterer om dårligere helse enn etnisk norske, og de har høyere forekomst av diabetes type 2 og overvekt. En del av utfordringene er at de har manglende kunnskap om, og underforbruk av, helsetjenestene. Tilbudet som gis til innvandrere bør være tilpasset deres kultur. Det er viktig at ansatte i tjenestene også har en mangfoldig bakgrunn.

Faktorer som påvirker hvordan alderdommen blir for innvandrere:

- Overgang fra en kultur til en annen
- Negativ klassereise
- Mangel på arbeid
- Diskriminering og isolasjon
- Språkvansker
- Helseplager
- Mulighet til å være fysisk aktiv
- Mangel på møteplasser

Rådet ser at det kan være viktig å få minoritetsperspektivet med mer i sakene som det arbeides med. Det er mulig å følge opp initiativ som pågår, eller fremme egne. Rådet ønsker å ta opp igjen saken ved en senere anledning.

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 16/16 Strategi for aldersvennlig samfunn

Regjeringens *strategi for et aldersvennlig samfunn* ble lansert torsdag 3. mars 2016.

Rådsleder deltok på arrangementet og flere rådsmedlemmer var også til stede. Statens seniorråd har tidligere gitt innspill til strategien, behandlet i rådssak 52/15 og 64/15.

Dokumentet er en strategi og ikke en handlingsplan. Den skal peke ut retningen fremover, med mål om å få et aldersvennlig samfunn. Den beskriver først demografi og utviklingstrekk. Deretter har den egne kapitler om arbeidsliv, aldersvennlige nærmiljøer og lokalsamfunn, frivillighet, nyskaping, helse og mestring og forskning. Til slutt et eget kapittel om implementering og oppfølging. Aldersdiskriminering er ikke berørt.

Rådet er glad for at det er kommet en egen strategi på området, og mener at den inneholder mange viktige og gode tanker på området. Rådet ønsker at strategien var mer konkret på tiltaksområdet, men ser at det også kan være utfordrende i tverrdepartementale strategier som denne. Rådet ønsker å følge strategien og sikre at oppfølgingspunktene som er nevnt, faktisk tar innover seg seniorperspektivet i det videre arbeidet.

Rådsleder fikk honnør for sitt innlegg på seminaret. Frogn Sellæg ble intervjuet av møteleder og la spesielt vekt på at aldersforskningen ikke blir foreslått samlet og at aldersdiskriminering ikke er omtalt i strategien.

Rådet slutter seg til sekretariatets forslag til oppfølgingspunkter, og fremhevet følgende punkter som viktigst å ta tak i til å begynne med:

- Rådet ønsker å følge arbeidet med utvidete aldersgrenser og særaldersgrenser.

- Videre er rådet opptatt av at minoritetsperspektivet må være med i alle saker hvor det er relevant.
- Rådet ønsker at sekretariatet sjekker hvordan status på den nye arbeidsgiverstrategien for staten som Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider med.
- For mange seniorer er det viktig å få lik tilgang til kompetanseheving og karriereveiledning, noe som også bidrar til at flere står lenger i arbeid. Dette har rådet spilt inn til arbeidet med ny kompetansepolitisk strategi uten at det så langt har blitt tatt med. Når arbeidet med kompetansepolitisk strategi står nevnt i aldersvennlig samfunnsstrategien som ledd i regjeringens arbeid med seniorer i arbeidslivet bør dette også få virkninger. Rådet avventer møte med strategipartnerne senere i april og tar stilling til mulige tiltak etter det. Det kan vurderes å sende brev til politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og/eller ha medieutspill.

Vedtak

Tatt til orientering. Rådet støtter sekretariatets vurderinger og ønsker at rådet skal uttale seg og etterlyse arbeid på mulige oppfølgingspunkter.

Rådet ønsker å følge opp arbeidet med strategi om kompetansepolitikk og etterlyse seniorperspektivet spesielt.

Sak 17/16 Aldersforskning

Bjørn Heine Strand, seniorforsker fra Folkehelseinstituttet innledet om status på aldersforskning i Norge.

Statens seniorråd behandlet temaet aldersforskning i forbindelse med innspill til regjeringens strategi for at aldersvennlig samfunnsstrategi, sak 52/15. Rådet påpekte at forskningen innen mandatet virker fragmentert og uoversiktlig. Dette er bekreftet i notat fra Folkehelseinstituttet (FHI) og NOVA. Det er mange fagfelt og institusjoner som forsker på aldring. Det kan være hensiktsmessig å samle forskningen i større enheter på tvers av faggrupper og profesjoner. Dette vil bidra til å sikre høy kvalitet og et mer helhetlig og innovativt forskningsmiljø. Mange andre land det er naturlig å sammenligne med, har samlet mye av aldersforskningen i sentrale sentre.

Rådet diskuterte hvorfor og eventuelt hvordan man kan fremme mer samarbeid mellom forskningsmiljøene. Forskningsmidler er begrenset, og ofte er det konkurranse mellom ulike miljøer. Rådet ser at et samlende nettverk, eventuelt med et sekretariat, kan være nyttig.

Vedtak:

Sekretariatet bes om å komme tilbake til rådet med en ny sak

Rådet mener at det bør etableres et nasjonalt nettverk på aldersforskning, gjerne med et koordinerende sekretariat.

Sak 18/16 Produktivitetskommisjonens rapport

Finansdepartementet har satt ned en kommisjon som skal vurdere produktivitetsutviklingen i Norge. Kommisjonen skal også peke på områder der myndighetene bør iverksette tiltak eller justere politikken for å øke produktiviteten. Produktivitetskommisjonen la i februar frem sin andre rapport NOU 2016:3 Ved et vendepunkt: Fra ressursøkonomi til kunnskapsøkonomi. Produktivitetskommisjonens rapport tar opp mange elementer ved norsk økonomi og arbeidsmarked som ikke er relevant for rådets arbeid, men et kapittel handler om å stå lenger i arbeid. Kommisjonen diskuterer at det er viktig for produktiviteten at yrkesdeltakelsen for eldre øker, og hvilke tiltak som virker for å oppnå det.

I rapporten ligger det et premiss om at produktivitet går ned og kostnadene går opp med eldre arbeidstakere. Rådet finner dette provoserende og uriktig. Mange av seniorekostnadene som nevnes i rapporten er heller ikke reelle kostnader. Rådet ønsker å sende inn høringssvar og kommentere kapittelet om yrkesdeltakelse for seniorer.

Vedtak:

Rådet godkjenner forslag til høringssvar med de endringer som fremkom på møtet. Sekretariatet og rådsleder ferdigstiller brevet med de endringer som fremkom på møtet.

Sak 19/16 Høring: Lovendring eldreråd

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), i samråd med Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) har foreslått endringer i lovverket knyttet til kommunale og fylkeskommunale rådene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår at:

Eldre og personar med funksjonsnedsetjing har i dag ein lovfesta rett til medverknad, jf. lov 8. november 1991 om kommunale og fylkeskommunale eldreråd, som blir forvalta av ASD, og lov 17. juni 2005 om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m., som blir forvalta av BLD. Det er føremålstenleg å samle reglar om kommunal organisering i kommunelova i staden for å ha ulike medverknadsordningar som blir regulerte i særskilde lover og administrerte av ulike departement. Utfyllande reglar for dei einsskilte ordningane blir fastsette i forskrift.

Det er også forslått å endre omtalen om sammensetning av eldrerådene til at det skal være flertall av personer over 60 år, fremfor alderspensjonister som det har stått tidligere.

Statens seniorråd er ikke overordnet organ for eldrerådene, men er opptatt av eldres medvirkning i kommunene og ønsker å svare på denne høringen.

Flere eldreråd har meldt at de ikke høres i saker som gjelder dem, og sin bekymring om at lovendringen kan medføre dårligere forhold for eldrerådene i kommunen. Rådet forutsetter at endringen til paragraf i kommuneloven og påfølgende forskrift, sikrer like gode eller bedre vilkår for eldrerådene. Dette ønsker rådet å presisere i høringssvaret.

Vedtak:

Rådet godkjenner forslag til høringssvar med de endringer som fremkom på møtet. Sekretariatet og rådsleder ferdigstiller brevet med de endringer som fremkom på møtet.

Sak 20/16 Helsepolitisk barometer

Statens seniorråd vedtok i sak 58/16 å delta i et helsepolitisk barometer i regi av TNS Gallup. Rådet så at dette kunne gi nyttig kunnskap og skape blest om seniorer og eldre i folkehelsepolitikken. Resultatene fra undersøkelsen ble presentert og rådet ble informert om mediearbeid i forbindelse med lanseringen 26. april.

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 21/16 Landskonferanse eldreråd

Statens seniorråd har fått brev fra Oppland fylkes eldreråd vedrørende koordinering, planlegging og gjennomføring av framtidige landskonferanser for fylkeskommunale eldreråd.

De siste landskonferansene har diskutert omfang og gjennomføring av fremtidige konferanser, og de ulike fylkene har hatt noe ulik oppfatning av hvordan konferansene best kan gjennomføres. Det finnes ikke retningslinjer for landskonferansene, og departementet har ikke definert forventninger eller vedtekter til arrangementet.

Statens seniorråd ikke er overordnet organ for eldrerådene. Seniorrådet og eldrerådene har stor nytte av å ha kontakt og utveksle informasjon og erfaringer, men det er ikke faste kontaktpunkter mellom leddene.

Rådet diskuterte henvendelsen og ber sekretariatet svare på grunnlag av diskusjonen i rådet.

Vedtak:

Statens seniorråd ser at det kan være praktisk for fylkeseldrerådene å ha retningslinjer for hvordan landskonferansene bør arrangeres. Sekretariatet bes om å gi en skriftlig tilbakemelding med eventuelle innspill på forslaget som foreligger. Utover dette tar Statens seniorråd ikke ansvar for utarbeidelsen av retningslinjene.

Sak 22/16   Eventuelt

Det var ingen saker til eventuelt.